

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Oddvar Mikkelsen , 6640 Kvanne	Fylkesleder	Møtt	41460565	oddvarm74@gmail.com
Gunnhild Overvoll , 6200 Stranda	Nestleder	Møtt	97164856	gmover@online.no
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Styremedlem	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Vegard Smenes , 6530 Averøy	Styremedlem	Møtt	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen , 6687 Valsøyfjord	1. vara	Møtt	93423436	martehalvorsen1@gmail.com
Ingunn Talgø , 6628 Meisingset	Nestleder BKL	Forfall	99562957	italgo98@gmail.com
Tommy Røkkum , 6640 Kvanne	Styremedl BU	Forfall	45065573	tommy_tiger_94@hotmail.com
Til orientering:				
Konrad Johan Kongshaug 6530 Averøy	2. vara		90856350	konradkongshaug@hotmail.com
Anna Håland Berget , 6300 Åndalsnes	3. vara		91522107	bergetann@hotmail.com
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org.-sjef	Møtt	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	Møtt	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	rådgiver	Møtt til 12	90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver		93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Protokoll fra styremøte i Møre og Romsdal Bondelag onsdag 13. februar 2019 kl 10.30 – 16.00 på Felleskjøpets møterom, Molde

Valgnemnda i Møre og Romsdal Bondelag hadde møte samme dag fra kl 10.30, på møterommet på Bondelagskontoret, og hadde samtaler med styremedlemmer i løpet av dagen.

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2019 Godkjenning av saksliste Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2019 Godkjenning av protokoll fra telefonstyremøte 28. januar 2019

Vedlegg: Protokoll tidligere utsendt

Vedtak: Protokoll fra telefonstyremøte 28. januar 2019 godkjent

3/2019 Medlemsutvikling og medlemsverving

Medlemstall pr 31/12-2017: 3.293

Medlemstall pr. 31/12-2018: 3.260

Endring i 2018: **-33**

Nyinnmeldte i 2018: **119**

Rindal Bondelag er fra 1. januar 2019 overført til Sør-Trøndelag Bondelag, etter at Rindal kommune fra samme dato ble en del av Trøndelag fylke. Pr 31. desember 2018 hadde Rindal Bondelag 200 medlemmer. Overføringen er gjort etter samtale med leder i Rindal Bondelag og Sør-Trøndelag Bondelag, og gjort administrativt i samsvar med vedtektene til Norges Bondelag § 18: Fylkesbondelag: *Lokale bondelag i et fylke skal slutes sammen til fylkesbondelag.*

Medlemstall pr 01/01-2019: 3.062

Medlemstall pr. 06/02-2019: 2.996

Endring hittil i 2019: **-66**

Nyinnmeldte hittil i 2019: **12**

Hvert år er det mange som får purring, og senere varsel om stopp av medlemskapet grunnet ubetalt kontingent. **I 2018 var det 49 medlemmer** som ikke betalte kontingent, og som i henhold til Norges Bondelag sine lover ble strøket som medlem ved utgangen av 2018.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Mobil:	E-postadresse
Fannestrandveien 63. 6415 Molde	Fannestrandveien 63. Molde (Felleskjøpet)	71 20 28 90	41 41 88 71	More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA			www.bondelaget.no/moreogromsdal

Medlemsutvikling pr 6. februar 2019

	Antall pr. 01.01.2019	Antall pr. 06.02.2019	Utmeldte	Døde	Nye
15 Møre og Romsdal Bondelag					
8150201 Molde Bondelag	135	133	3	0	1
8151101 Vanylven Bondelag	74	73	1	0	0
8151105 Rovde Bondelag	25	24	1	0	0
8151501 Vestre Sunnmøre Bondelag	71	71	0	0	0
8151901 Volda Og Dalsfjord Bondelag	60	58	3	1	1
8151903 Austefjord og Bjørke Bondelag	63	62	1	0	0
8152001 Ørsta Bondelag	92	90	4	0	2
8152005 Hjørundfjord Bondelag	58	58	1	0	1
8152301 Ørskog Bondelag	40	40	0	0	0
8152401 Eidsdal og Norddal Bondelag	48	47	1	0	0
8152402 Valldal Bondelag	51	49	2	0	0
8152501 Stranda Bondelag	58	58	1	0	1
8152502 Sunnlyven Bondelag	66	66	0	0	0
8152504 Liabygda Bondelag	19	18	1	0	0
8152601 Stordal Bondelag	28	28	0	0	0
8152801 Sykkylven Bondelag	97	95	4	0	2
8152901 Skodje Bondelag	59	54	6	0	1
8153201 Giske Bondelag	60	59	1	0	0
8153401 Hildre Og Vatne Bondelag	37	35	2	0	0
8153406 Ytre Haram Bondelag	46	43	4	1	1
8153501 Vestnes Bondelag	121	112	9	0	0
8153907 Rauma Bondelag	167	164	3	0	0
8154301 Nettet Bondelag	76	75	1	0	0
8154501 Midsund Bondelag	25	24	1	0	0
8154601 Harøy-Fjørtoft Bondelag	19	19	0	0	0
8154701 Gossen Bondelag	51	50	1	0	0
8154801 Fræna Bondelag	136	132	4	0	0
8154802 Hustad Bondelag	87	84	3	0	0
8155101 Eide Bondelag	70	69	1	0	0
8155403 Averøy Bondelag	134	131	3	0	0
8155601 Frei Bondelag	23	23	0	0	0
8155701 Gjemnes Bondelag	148	145	4	0	1
8156001 Straumsnes og Tingvoll Bondelag	166	162	4	0	0
8156301 Sunndal Bondelag	158	156	2	0	0
8156601 Surnadal Bondelag	213	210	3	0	0
8156602 Todalen Bondelag	40	40	0	0	0
8156901 Aure Bondelag	120	120	1	0	1
8157101 Halså Bondelag	65	63	2	0	0
8157301 Smøla Bondelag	53	53	0	0	0
8159901 Direkte Medlem Av Fylkeslaget	3	3	0	0	0
Totalt	3 062	2 996	78	2	12

4/2019: Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte)

30. januar: Møte om landbruk på Innovasjonsfestivalen. Åndalsnes. Arnar Lyche
Nordveggen har gjennom flere år satt landbruket på temakartet under Innovasjonsfestivalen. Men de sliter både med å involvere landbruket i arrangementet og de sliter også med å skaffe deltakere. De ønsket derfor et møte med landbruksfolk for å se på om dette er noe de skal kutte ut eller om en i fellesskap kan styrke det. I tillegg kunne de tenke seg å få til et landbruksarrangement i innovasjonssenteret nå på vårparten.

31. januar: Kornkonferanse Felleskjøpet og Bondelaget. Oslo. Oddvar Mikkelsen.

1.februar: Møte i Kornutvalget i Norges Bondelag. Oslo. Oddvar Mikkelsen

4. februar: Møte med Gjensidige Nordmøre og Romsdal. Bondelagskontoret. Arnar Lyche. Arild Erlien
Gjensidige har ansatt ny medarbeider på landbruk, Heidi Oterhals, med kontor i Molde. Hun var sammen med avdelingsleder Bjarne Sjøholm på kort bli-kjent-runde. Drøftet med Bondelaget ulike samarbeidsaktiviteter.

4. februar: Styremøte M&R Bygdekvinnelag. Bondelagskontoret. Marte Halvorsen

5. februar: Medlemsmøte i Hildre og Vatne Bondelag. Arnar Lyche
Møte i forbindelse med Haram kommune sin arealdelplan. Også tidligere jordbrukssjef Nils Sanden deltok.

6. februar: Møte styringsgruppa Grønn Forsking, Trondheim, Oddvar Mikkelsen

7. februar: Møte mellom Ørsta kommune, Fylkesmannen og Bondelagene i Ørsta om driveplikt. Ørsta. Oddvar Mikkelsen. Odd Bjarne Bjørdal.

Deltakere var representantar frå Ørsta kommune, Volda kommune, Hornindal kommune, medlemmer i landbruksnemnda, M&R Bondelag, de lokale bondelagene og Fylkesmannen. Innledninger av Bondelaget v/ fylkesleder Oddvar Mikkelsen og landbruksdirektør Frank Madsøy. Diskusjon etterpå.

Presseklipp fra avisa Møre-Nytt med omtale av møtet utdelt til styret.

Møtet samstemt om at det skal taes grep for å gjøre innholdet i bu- og driveplikta kjent for grunneierne. Sende ut brev til jordeiere i Ørsta i løpet av høsten i Ørsta, så gå videre med brev i Volda kommune.

7. februar: Åpen høring i Stortingets næringskomité. Arnar Lyche

Næringskomiteen holdt åpen høring om Endringer i jordlova mv. (klimahensyn ved nydyrking) (Prop. 39 L (2018-2019))

Høringen overført direkte på Stortingets nett-TV kl 11.53-12.46:

Deltakere i høringen – alle med fire minutt hver:

- Norges Bondelag Toril Wikesland, seniorrådgiver
- Naturvernforbundet Arnodd Håpnes, fagleder
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag Kjersti Hoff, leder og Johan Warlo, rådgiver
- Norsk Landbruksrådgiving Nord-Norge Are Johansen, rådgiver
- Møre og Romsdal Bondelag Arnar Lyche, organisasjonssjef
- Smøla Kommune/Smøla Produksjonslag Roger Osen, ordfører, Odd Harald Solheim, styreleder, bonde og Ole Wegard Iversen, bonde
- Sabima Christian Steel, generalsekretær

Felles spørsmålsrunde – 25 minutter

8. februar: Landbrukskonferanse i Ørsta. Oddvar Mikkelsen, Gunnhild Overvoll, Odd Bjarne Bjørdal. 130 deltakere.

Odd Bjarne Bjørdal var med i arbeidsgruppe. Tema: Bærekraftig landbruk i framtida.

Møteleder er Oddvar Mikkelsen. Arrangert av faglagene i landbruket i samarbeid Ørsta Næringskontor og Landbrukskontoret Ørsta Volda. God konferanse.

Ei trafikkulykke på E6 sør for Gardermoen gjorde at to av foredragsholderne ikke kom seg med flyet til Ørsta. Det var derfor forfall fra Ola Hedstein, adm. dir. i Norsk Landbrukssamvirke og Tony Barman, prosjektleiar i Klimasmart Landbruk.

To hovudtema. Før lunsj står klima og landbruk på agendaen. Hvordan kan landbruket komme i møte klimautfordringene?

- **Innleiing klima og miljø** Knut Hustad, gardbrukar i Bondalen
- **Klimakrise – spikaren i kista for Vestlandslandbruket?** Oddvar Mikkelsen tok denne sekvensen på «sparket»
- **Kvar er skogen i klimarekneskapet - til fordel for landbruket?** Gunnhild Sjøgaard, avdelingsleiar i Nibio
- **Eit lite bruk, har det ei moglegheit i den store samanheng?** Michael Solhjem, gardbrukar i Ørsta sentrum

Etter lunsj fokus på balansen i markedet. I jordbruksoppgjøret i 2014 åpnet en for økt produksjon på m.a. kjøtt og mjølk. Virkninger på godt og vondt har en fått i etterkant?

- Kjersti Hoff, leiar i Norsk Bonde og Småbrukarlag. Hun orienterte også om klimaforhandlingene
- Anders Felde, leiar i Sogn og Fjordane bondelag og Oddvar Mikkelsen, leiar i Møre og Romsdal Bondelag

Skriv frå leder i Hjørundfjord Bondelag, Knut Hustad, som var medarrangør, utdelt på styremøtet. Han rettet en stor takk og ros for all hjelp fra Odd Bjarne Bjørdal, Oddvar Mikkelsen og fylkeslaget for gjennomføring av konferansen.

8.-9. februar: Samling unge bønder. Smøla. Arnar Lyche. Rose Bergslid.

Arrangører: Bondelaget, Felleskjøpet, Tine, Nortura, Fylkesmannen.

32 deltakere + 7 ansatte/tillitsvalgte fra arrangørorganisasjonene.

Overnatting på Smøla Havfiskesenter. Felles buss fra Molde.

Målet med samlinga er å bygge nettverk både for unge etablerte bønder og for dei som er på veg inn i næringa, i kombinasjon med formidling av nyttig kunnskap om næringa og det å vera bonde.

- Besøk Smøla Produksjonslag SA, Frostadheia og på Myrmuseet, Frostadheia,
- Gardsbesøk hos sauebøndene Elisabeth og Bjørn Sørli.
- Gardsbesøk hos familiene Ole Wegard og Ole Sigbjørn Iversen (kjøttproduksjon og nytt fjøs etter brann)
- «Frå solceller på taket til markedsdiskusjon rundt styrebordet» v/Olav Håkon Ulfsnes, mjølkeprodusent i Aure, medlem i konsernstyret i Nortura og tidligere styreleder i N&R Felleskjøp.
- Kort orientering om rådgjevingstilbud og bygningsplanlegging, v/Kristian Messel-Williamsen, Nortura.

12. februar: Medlemsmøte Fræna Bondelag om jordbruksforhandlingene. Vegard Smenes

5/2019 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
13. februar	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
15. februar	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		

5. mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
8. mars	Næringskonferanse Alexandra Hotell	Molde	Landbruksinteresserte
8.-9. mars	Årsmøte M&R Bondelag	Molde	Lokallaga, fylkeslaget
16. mars	Temadag Eigarskifte	Ørsta	
29. mai	Fylkesstyremøte (før årsmøtet i NB)		Styret, årsmøteutsendinger
5.-6. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	

Arrangement fylkesbondelaget må være oppmerksomme på er:

14. februar: Møte med Mørebenken. Stortinget. Oslo. Oddvar Mikkelsen. Petter Melchior. Arnar Lyche. 45 minutter med Mørebenken. Møte med Sosialistisk Venstreparti etterpå.

Styret drøftet innspill til tema som kan taes opp med Mørebenken:

Hjorteforvaltning. Myr. Produksjonsfordeling kjøtt. Klima. Kontakt med blå sektor og videreføring av FARM.. Jordbrukets plass i klimadebatten. Flytting av produksjoner mellom landsdeler. Fokus på landbruk i næringsplaner. Verdensarvområdet og effektene – Sveitsmodellen.

Forutsigbarhet viktig for næringa. Tollvern og handelsavtaler.

16. februar: Årsmøte i TYR Møre og Romsdal. Molde. Oddvar Mikkelsen

19. februar: Kurs i landbrukspolitikk. Oslo.

E-post sendt 23. januar til ledere i lokale Bondelag om at fylkeslaget dekker kursavgiften for en tillitsvalgt i lokallagsstyret. Reiseutgiftene må dekkes av lokallaget. Påmelding innen 5.februar. Påmeldte fra Møre og Romsdal: Leder i Vestnes Bondelag, Nils Øvstedal.

20. februar: Foredrag av Dag Jørund Lønning om Jordboka

Holdes på Romsdal videregående skole i Molde.

Molde og Omegn Hagelag er arrangør. Møre og Romsdal Bondelag er medarrangør.

26. februar: Telefonmøte i fagteam reindrift. Atle Frantzen.

Norges Bondelag har i januar 2019 opprettet fagteam reindrift, bestående av én ansatt fra hvert av fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Trøndelag, Hedmark og Møre og Romsdal.

Rådgiver Atle Frantzen er Møre og Romsdal Bondelags representant i fagteamet.

Fagteamets leder er advokat ved RJS, Karoline A. Hustad, og fra næringspolitisk avdeling deltar seniorrådgiver Toril Wikesland

Fagteam reindrift skal sikre informasjon- og kunnskapsutveksling relatert til de utfordringene som kan oppstå mellom reindrifts- og landbruksnæringen. Konfliktnivået mellom reindrifts- og landbruksnæringen varierer mellom ulike områder i landet, og det er i dag ikke et forum hvor erfaringer med konfliktdempende tiltak kan diskuteres.

Fagteamet skal være et dialogforum som sikrer informasjons- og kunnskapsutveksling mellom representantene, og videre utover i organisasjonen når det er behov for dette.

Fagteamet skal sikre at ressursene i organisasjonen benyttes i best mulig grad, og at deltagerne kan høste erfaring fra hverandre for å redusere konfliktnivået mellom næringsinteressene.

Fagteamet skal også bidra til at aktuelle saker fanges opp, og behandle høringer.

7. mars: Møte med Naturvernforbundet, Sabima, Fremtiden i våre hender. Oslo. Arnar Lyche

16. mars (lørdag): Temadag eigarskifte, Ørsta

Holdes på Hotell Ivar Aasen kl 10.30-17.00

Tilsvarende samlinger siste åra har vært så populære at M&R Bondelag på nytt inviterer til samling med tema Eigarskifte i landbruket.

Advokat Ole Houlder Rødstøl, som er samarbeidsadvokat for Norges Bondelag, er ansvarlig for det faglige innholdet. Denne gangen har han også med advokatene Idun Krøvel og Roberto Bjøringsøy.

Målgruppe er i utgangspunktet alle som har tilknytning til garden, både ny og gammel generasjon, som skal inn i eller er inne i en eierskifteprosess.

Åpen Gård 2019

Fellesdatoen for arrangementet er satt til **søndag 25. august**. Fristen for å melde seg på er mandag 29. april.

6/2019 Andre saker

6. 1. Saker frå Bygdekvinnelaget

6.2. Saker frå Bygdeungdomslaget

Årsmøte i Møre og Romsdal Bygdeungdomslag holdes lørdag 16. februar 2019 på Fjordgløtt Grendahus i Gjemnes. Årsmøtet starter lørdag morgen kl. 10:00 til ca. 16:00. Det blir deretter kombinert årsmøtefest/årsfest med start 19:30

Oddvar Mikkelsen møter på formiddagen viss har får anledning.

6.3 Bondelaget og forskningsaker med stor relevans for landbruket

Fylkesleder og organisasjonssjef sendte 28. januar brev til styret i Norges Bondelag:

Deler av landbrukspolitikken blir utformet med basis i ulike forskningsrapporter. Derfor er det viktig at Bondelaget har ei aktiv rolle i prioriteringen av forskningsmidler. Hvilke fagområder og enkeltprosjekt skal prioriteres? Det kan være helt avgjørende for våre medlemmer. Både Bondelag og Småbrukarlag har en representant hver i styret for «Forskningsmidler over jordbruksavtalen» og i styret for «Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri», mens Norsk Landbrukssamvirke har en representant i sistnevnte styre. Slik sett har næringa avgjørelsesmyndighet. Allikevel kan det fra utsiden se ut som tilfeldighetene i for stor grad får rå. Et helt konkret eksempel er myrsaken.

Det er forskningsmiljøet på Ås som har vært kunnskapsleverandør om myr og slik lagt det faglige grunnlaget for myr dyrkingsforbudet. Andre forskere arbeider med å utvide/komplementere kunnskapen innenfor myr dyrking, men blir ikke prioritert for forskningsmidler. Rett før jul fikk vi vite at NIBIO – med Samson Øpstad fra Furuneset i spissen, fikk avslag på sin forskningssøknad om alternative dreneringsmåter. Til tross for at søknaden ble vurdert som svært god - den fikk hovedkarakter 6. Det var derfor andre hensyn som gjorde at søknaden ikke ble innvilget. Fagtemaet har svært høy aktualitet for vår næring. Forbudet mot myr dyrking slik det er tenkt gjelder all myr – fra 30 cm dybde, men det legges opp til en dispensasjonsadgang for myr som er grunnere enn 1 meter. En av i alt fire mulige grunner for å få dispensasjon knytter seg til om det er mulig å *ta i bruk dokumenterte klimagassreducerende dyrkingsmetoder*. I saksutredningen i forbindelse med høringen om myr dyrkingsforbudet ble det presisert at omgraving som klimavennlig dyrkingsmåte ikke er godt nok dokumentert. *Det er knyttet stor usikkerhet til de foreliggende resultatene på grunn av få målinger og store variasjoner*, er ordlyden i høringsnotatet. Med andre ord – det er skrikende behov for mer dokumentasjon. Allikevel har Bondelaget vært med å prioritere andre prosjekt foran, eller i iallfall ikke klart å overbevise de andre i styret om at dette er viktig nok å prioritere. Vi mener dette er svært uheldig. Møre og Romsdal Bondelag vedtok å støtte prosjektet økonomisk. Det samme gjorde Midt Norsk Landbruksråd. Etter det vi har fått vite var det også flere andre landbruksråd og fylkeslag i Bondelaget som gjorde det samme.

I Midt-Norge har vi gjennom prosjektet Grønn forskning hatt mål om å fremme forskningssaker med stor relevans for landbruket. I enkelte saker har næringa vært aktivt med helt fra idefase til ferdig søknad. Andre ganger har vi blitt involvert underveis. Slik sikrer vi god medvirkning fra næringa til beste for våre medlemmer. Kanskje er dette en arbeidsmåte

som styret i Norges Bondelag skal vurdere nærmere? I det minste er det grunn til å vurdere om representantene for næringa i større grad burde samkjøre seg mer før de møter i styrene.

Samson Øpstad er usikker på om NIBIO vil fremme søknaden på nytt. Det er krevende arbeid å skaffe til veie ekstern finansiering fra næringa, som er krav i slike søknader. I dette tilfelle om lag 2,5 millioner kroner. Neste søknadsrunde er 10. april. Grunnlag for eventuelt å søke på nytt er ordlyden i utlysningen og dessuten at Bondelag og næringen forøvrig signaliserer at vi vil stille oss bak.

6.4. Møre og Romsdal - innspill til prop 39L endringer i jordlova om klimahensyn ved jdyrking

Brev sendt til Norges Bondelag 1. februar:

Å forby nydyrking av myr har vesentlig større samfunnskostnad og vesentlig mindre samfunnsnytte enn det som legges til grunn for forbudet.

Det foreslåtte myr dyrkingsforbudet gjelder all myr. I praksis betyr dette at om lag 35 prosent av all dyrkingsjord i Norge går tapt. For svært mange bønder vil forbudet sette begrensning på egne utviklingsmuligheter, og det får konsekvenser for motivasjon og satsingsvilje. Her i Møre og Romsdal ligger mange av de mest aktive jordbruksmiljøene i myrområder. Dette er en stor inngripen i råderetten over egen eiendom som krever en seriøs analyse av konsekvensene før et eventuelt myr dyrkingsforbud innføres.

I beregningsgrunnlaget for klimagassutslipp ved myr dyrking som er utredet av NIBIO er det kun utslippene av CO₂ og lystgass som er beregnet. Eventuelle reduserte metangassutslipp og karbonbinding er ikke tatt inn i beregningene. De vanligste myr typene i Norge er næringsfattige og inneholder i lite nitrogen, og lystgassutslippene har sammenheng med gjødslingen og ikke med utslipp fra myrjorda. Det finnes ingen målinger av CO₂-utslipp fra myr i Norge. All rapportering baserer seg på standardtall fra IPCC eller teoretiske anslag fra NIBIO med utgangspunkt langtidsmålinger av myrsynking på forholdsvis dyp myr med høyt innhold av organisk materiale på Smøla.

I forslag til dispensasjonsadgang kan det ikke dispenserers fra forbudet på myr som er dypere enn en meter, og det er bonden som må dokumentere myr dybden. Denne grensegangen blir krevende å håndtere både for saksbehandlere og bønder og det vil skape behov/marked for en uavhengig tredjepart som kan dokumentere myr dybden på vegne av bonden. Og hva er estimert klimaeffekt av en slik begrensning?

På et forsøksfelt på Hustad i Fræna har forskere og rådgivere i NIBIO, NMBU, NORSØK og NLR over flere år målt utslipp av metan og lystgass fra tradisjonell grøftet myr og omgravd myr. Målingene viser til dels store utslipp av metan på grøfta myr, mens det er svært lite på omgravd myr. På grøftet myr var det store punktutslipp av lystgass rett etter gjødsling mens på omgravd myr var utslippene mye mindre, men mer vedvarende. Hovedkonklusjon: Det er ikke mer lystgass og metan fra omgravd myr enn fra anna mineraljord. Omgravd myr må derfor defineres inn under begrepet «dokumenterte klimagassreduserende dyrkingsmetoder» i dispensasjonsregelverket.

6.5. Trender i norsk landbruk 2018 – Møre og Romsdal

Rapport utdelt på møtet. Ruralis – tidligere Norsk Senter for Bygdeutvikling – har gjort ei analyse av status og utvikling i landbruket i Møre og Romsdal. «Trender i norsk landbruk» analyserer landbruket nasjonalt, og har vært gjort annenhvert år siden 2002. I tillegg til data som er samlet inn til den nasjonale undersøkelsen, er det gjort et tilleggsutvalg for Møre og Romsdal. Rapporten analyserer sammenhenger og utviklingstrekk på flere områder, økonomi, framtidstro, rekruttering, bygdenæringer og holdninger til samvirke.

6.6. Medlemsundersøkelse i Bondelaget

De fylkesvise resultatene med plansjer fra Bondelagets medlemsundersøkelse gjennomført på nyåret 2019 var sendt til fylkesstyret, tillegg tatt ut på eget ark kommentarene i fritekstdelen. 452 medlemmer i Møre og Romsdal svarte i undersøkelsen.

6.7. Orientering om klagesak på Hustad - oppføring av nytt fjøs

Presseklipp utdelt med følgende omtale i Romsdals Budstikke 8. februar:

Bonde Arnt Morten Berget ønsker å bygge ny driftsbygning på garden sin, om lag 50 meter fra naboene på boligfeltet i Kongsveien. Naboene mener det er altfor nært, og peker på at utsikten forsvinner, støy og luktplager, fare for barn og unge og flere andre forhold. De krever at bygningen blir flyttet til en alternativ plassering.

Men kommunen har allerede godkjent plasseringen, og Arnt Morten Berget er godt i gang med grunnarbeidet. Kommunen mener byggingen ikke medfører så urimelig store ulemper for naboeiendommene, og har lagt avgjørende vekt på at det nye fjøset bygges i et etablert landbruksmiljø i et område som er avsatt til landbruk. En rekke instanser har uttalt seg om saka, blant annet kommuneoverlegen som konkluderer med at tiltaket vil medføre forhold som er både irriterende og plagsomme, men som «likevel ikkje vil være verre enn kva ein med rimelighet må tole.» Også Fylkesmannen har godkjent byggingen. Klagesak fra naboene ble 7. februar behandlet plan- og økonomiutvalget (Pløk) i Fræna. Med 10 mot fem stemmer ga Pløk klagerne medhold. Flertallet besto av Ap, Høyre, Venstre og Frp. Men saka er uansett ikke over med det. Arnt Morten Berget sier til Romsdals Budstikke at han nå vil anke avgjørelsen inn til Fylkesmannen.

Organisasjonssjef Arnar Lyche har bistått bonden og sendte 21. desember brev til kommunen:

Ut i fra sakspapirene ser Møre og Romsdal Bondelag at Arnt Morten har en god sak. Eiendommen ligger i et område som i kommuneplanen er avsatt til «omsynssone for landbruk». Det innebærer at landbruksinteresser skal vektlegges enda mer enn ellers i kommunen. I følge plan- og bygningsloven skal kommunen gi byggetillatelse som omsøkt, dersom tiltaket ikke innebærer kvalifiserte ulemper for naboeiendommene. I klagen vises det til ulemper som støy, lys og lukt fra driftsbygningen. Verken kommunelegen eller folkehelsekoordinatoren vurderer dette til å være av større omfang enn det som er påregnelig i et LNF-område.

I klagen foreslås det ei alternativ tomt for driftsbygningen. I følge Arnt Morten vil denne plasseringen innebære dårligere arrondering og om lag dobbelt så mye dyrkamark vil gå med til veier og snuplasser. Omsøkt plassering er også valgt med tanke på at kyrne skal kunne bevege seg inn og ut til beitet av seg selv.

Konklusjon: Under forutsetning av at politikerne i utvalget forholder seg til gjeldene lovverk, kommunale planer og faguttalelser er utfallet i saken forutsigbart. Fræna kommune vil avvise klagen.

Fylkestyret i Møre og Romsdal Bondelag ble orientert om at fylkesleder Oddvar Mikkelsen er invitert til kommunestyremøtet i Fræna 21. februar for å orientere om landbrukets betydning i Fræna kommune.

I samråd med bonden arbeides det med å bruke advokat i Norges Bondelag for å komme med skriftelig uttale til anken.

SAK 3/2019: Årsmelding for Møre og Romsdal Bondelag 2018

Vedlegg: Utkast til deler av årsmeldinga for godkjenning/korrigerings – sendt på e-post

Vedtak: Styret sin innstilling til vedtak i årsmøtet:

Vedtak: Årsmelding for Møre og Romsdal Bondelag 2018 godkjent.

Saksutredning:

I stedet for å sende ut papirkopi av 50-60 sider i posten, ba styret for noen år siden at det av årsmeldinga som ikke er tidligere vedtatte uttaler og omtaler i styret, blir sendt som PDF til styret. Mesteparten av innholdet i årsmeldinga er alt vedtatt på styremøter tidligere.

De deler av årsmeldinga som styret bør lese/godkjenne, ble sendt i PDF på e-post til styret 29. januar. Da kan styret skrolle gjennom og lese det som de sjølv har deltatt på. Kontoret fullfører arbeidet med bilder/oppsett.

SAK 4/2019: Regnskap 2018

Vedlegg: Regnskapsrapport 2018

Vedtak: Styrets tilråding til vedtak i årsmøtet:

Vedtak: Regnskapet for Møre og Romsdal Bondelag for 2018 er godkjent med atterhold om Norges Bondelags revisor sin godkjenning. Regnskapet er gjort opp med et årsoverskudd på kr 90.345,19. Egenkapitalen 1.1.2019 er kr 1.341.991,63

Ordlyd i årsmeldinga:

Regnskapet er ført av Norges Bondelag og revidert sammen med Norges Bondelag sine regnskap. Fylkeslaget er ei avdeling i Norges Bondelag. Bankkonto ligger også i Norges Bondelag. Egenkapitalen står på konto i Landkreditt.

Regnskapet viser ei driftsinntekt på kr. 2.288.250,00 og en driftskostnad på kr. 2.226.841,81
Finansinntekter var på kr. 28.937,00

Resultat for 2018 viser et overskudd på kr. 90.345,19.

Balansen er følgende:

Eiendeler: Bankinnskudd: 1.341.991,63

Gjeld og Egenkapital: Egenkapital: 1.341.991,63

Saksutredning:

Forslag til ordlyd og styrets tilråding til vedtak i årsmøtet som omtalt ovenfor trykkes i årsmeldinga 2018 sammen med regnskapet 2018.

Regnskap 2018 Avdeling	Regnskap 2017	Budsjett 2018			Regnskap 2018		
		Inntekter	Kostnader	Netto	Inntekter	Kostnader	
8101 Generelt	802 455	814 000	0	814 000	824 577	16 492	808 085
8103 Fylkesleder	-50 254	313 000	313 000	0	313 000	313 000	0
8105 Opplæring tillitsvalgte	74 969	112 000	82 000	30 000	112 000	22 940	89 060
8110 Styret	-400 726	0	400 000	-400 000	0	461 957	-461 957
8112 Ledermøtet	-72 872	0	131 000	-131 000	239 000	353 664	-114 664
8113 Årsmøtet	-139 589	0	150 000	-150 000	0	148 645	-148 645
8119 Valgmennda	-28 008	0	30 000	-30 000	0	24 884	-24 884
8122 Landbrukskonferansen	-2 842	115 000	115 000	0	121 143	121 245	-102
8123 Matfestivalen	-25 535	0	0	0	0	12 000	-12 000
8124 Gjødselhåndtering	0	0	0	0	0	0	0
8125 Utadretta informasjon	-2 775	0	40 000	-40 000	5 000	16 413	-11 413
8128 Bedre og økt beiting	0	0	0	0	282 285	282 285	0
8129 HMS-seminar	-16 670	0	0	0	0	0	0
8130 Refusjoner	32 000	0	0	0	32 000	0	32 000
8131 Støtte og gaver	-5 468	0	0	0	0	980	-980
8132 Unge bønder	0	100 000	100 000	0	42 220	152 818	-110 598
8135 Møter og kurs.	-44 224	0	43 000	-43 000	6 751	36 543	-29 792
8136 Kurs- og arrangementutg	-50 530	0	50 000	-50 000	144 659	68 423	76 236
8140 Aktive lokallagsmidler	480	195 000	195 000	0	194 552	194 552	0
	70 411	1 649 000	1 649 000	0	2 317 187	2 226 841	90 346

Kommentarer til økonomirapport 31.12.2018

Avdeling 8101 Generelt: Kr 28 937 i renteinntekter ved årsslutt.

Avdeling 8103 Fylkesleder: Oddvar har levert reiseregninger tilsvarende budsjettert beløp.

Avdeling 8110 Styret: Overforbruk på kr 61 957 i forhold til budsjett.

Avdeling 8112 Ledermøtet: Kr 16 000 spart i forhold til budsjett

Avdeling 8113 Årsmøte: Vi har spart kr 3261 i forhold til budsjett

Avdeling 8125 Utadretta informasjon: Vi har kjøpt 2 nye rollup. Standleie på Dyregod.

Avdeling 8132 Unge bønder: Vi har ikke fått tilskudd fra Fylkesmannen. Felleskjøpet, Tine og Nortura skal bidra til kostnadsdekning. De har ennå ikke betalt.

Avdeling 8135 Møter og kurs: Inntekter er deltageravgift på eierskiftekurs. Utbetaling til Anne Katrine – Jordvernforeningen og skoleutvalget Gjermundnes.

Avdeling 8136 Kurs- og arrangementsutgifter

Tilskudd på kr 13 574 til Jordvern Møre og Romsdal er betalt inn til Møre og Romsdal Bondelag, og deretter overført til Jordvern Møre og Romsdal. Vi har arrangert organisasjonskurs og eierskiftekurs.

Kr 62 200 fra TINE? Og Nortura? For Unge bønder samling. Kr 28 093 i deltager avgift eierskiftekurs. Kr 40 792 i innbetaling for gjennomføring av organisasjonskurs.

Resultat fylke

Navn	Kontonr	Bevegelser hittil	Årsbudsjett	Regnskap fjor tot
Salgsinntekter		-173 184,00	0,00	-71 595,00
Andre inntekter		-2 115 066,00	0,00	-2 116 296,75
Sum inntekter		-2 288 250,00	0,00	-2 187 891,75
		0,00	0,00	0,00
Lønnskostnader		685 458,49	0,00	594 329,69
Driftskostnader		1 541 383,32	0,00	1 549 246,08
Sum kostnader		2 226 841,81	0,00	2 143 575,77
Driftsresultat		-61 408,19	0,00	-44 315,98
Finansresultat		-28 937,00	0,00	-26 094,19
Resultat		-90 345,19	0,00	-70 410,17

Oversikt Egenkapital/Resultat Fylkene 2018

Fylke	Egenkapital 01.01.2018	Resultat 2018	Egenkapital 31.12.2018
Akershus	1 511 548,74	38 027,74	1 549 576,48
Østfold	1 374 136,75	146 957,35	1 521 094,10
Hedmark	1 188 271,37	-65 835,49	1 122 435,88
Oppland	1 415 784,43	56 702,62	1 472 487,05
Buskerud	1 758 419,73	-8 164,84	1 750 254,89
Vestfold	1 504 897,53	-46 653,69	1 458 243,84
Telemark	1 097 429,05	-27 846,25	1 069 582,80
Aust-Agder	577 749,05	81 057,05	658 806,10
Vest-Agder	1 152 800,83	71 062,66	1 223 863,49
Rogaland	1 469 868,53	-58 653,52	1 411 215,01
Hordaland	1 551 505,19	-118 817,97	1 432 687,22
Sogn og Fjordane	1 233 917,11	-49 941,81	1 183 975,30
Møre og Romsdal	1 251 646,44	90 345,19	1 341 991,63
Sør-Trøndelag	624 853,44	232 248,50	857 101,94
Nord-Trøndelag	1 086 472,29	-132 719,79	953 752,50
Nordland	3 943 645,78	-75 834,46	3 867 811,32
Troms	1 098 495,12	-162 237,07	936 258,05
Finnmark	509 801,55	5 645,16	515 446,71
Sum	24 351 242,93	-24 658,62	24 326 584,31
Gjennomsnitt	1 352 846,83	-1 369,92	1 351 476,91

SAK 5/2019: Arbeids- og tiltaksplan for M&R Bondelag 2019-2020**Vedtak:**

Styret sin innstilling til vedtak i årsmøtet:

Vedtak: Arbeids- og tiltaksplan for 2019-2020 godkjent.

Saksutredning:

- Vedlagte arbeids- og tiltaksplan 2018/2019 er vedtaket på fylkesårsmøtet 2018.
- På styremøtet oppdateres og justeres planen for utsending til fylkesårsmøtet 2019
- Styret kommer med innspill på prioriterte saker på kulepunktene under avsnittet:
I tillegg vil styret i M&R Bondelag prioritere arbeid med følgende saker i 2018:
- NB – Del 2 til arbeids- og tiltaksplan med datoer for aktiviteter skal ikke vedtas av styret/fylkesårsmøtet. Denne delen er med for å vise årshjulet til organisasjonen. Tabellen med datoer oppdateres fortløpende gjennom hele året når nye datoer er fastsatt.

Vegard Smenes presenterer arbeidsplanen i fylkesårsmøtet

Følgende oppdaterte plan sendes til fylkesårsmøtet:

SAK .. Arbeids- og tiltaksplan 2019-2020 for Møre og Romsdal Bondelag

Møre og Romsdal Bondelag, som fylkeslag av Norges Bondelag og bøndene sin største faglege og næringspolitiske organisasjon, har som mål å samle alle som kjenner seg knytt til landbruket, og vere den organisasjonen som best kan fremme felles saker, trygge landbruket og ivareta bøndene, grunneigarane og bygdene sine økonomiske, faglege, sosiale og kulturelle interesser i fylket. Bondelaget skal vere bonden og landbruket sitt viktigaste talerøyr mot styresmaktene sentralt, i fylket og i kommunane. Vårt overordna mål er å fremme eit berekraftig landbruk og ei samfunnsutvikling som sikrar inntekt for bonden, matforsyning, miljø og arbeidsplassar og busetnad i levande bygder.

Næringspolitikk:

Mål: Arbeide for inntekt og sosiale rettar på line med andre i samfunnet. Fylkeslagets uttale til jordbruksforhandlingane 2019 blir retningsgjevande for politiske prioriteringar i 2019 – 2020.

- Ta initiativ, vere pådrivar og drive skoloring i saker som gjeld landbrukspolitikken, klima og miljø, næringsutvikling, naturforvaltning, kulturlandskap, verneplanar, rovdyr, lokal og regional forvaltning.

Rekruttering – Likestilling – Kompetanse:

- Rekruttering av unge og kvinner til næringa, tillitsvern og landbruksutdanning.
- Informasjonsmateriell om næringa til skule og ålmenta.
- Kurs eigarskifte og nye tillitsvalde og samling unge bønder.
- Samordne og stimulere kurstilbod og arbeide for nye tilbod om landbruksutdanning.

Samfunnskontakt og utadretta verksemd

Mål: Fremme distrikts- og landbrukspolitiske saker. Positive informasjonsmarkeringar med norsk mat i sentrum, synleggjere arbeidet Bondelaget gjer og presentere faktaopplysningar om næringa.

- **Politikarar og beslutningsorgan:** Kontakt med offentlege myndigheiter og kommunar. Den nye organiseringa av fylkeskommunen frå 2020 krev ekstra oppfølging.
- **Opinionen og forbrukarane:** Informasjonsaksjonar. Alliansebygging.
- **Media:** Vere synleg i mediabiletet, reise egne saker og ta del i samfunnsdebatten.
- **Kontakt og drøfting mellom landbrukssamvirket og Bondelaget.**
- **Open Gard – minst eitt arrangement i kvar region**

Organisasjon

Mål: *Organisasjonsbygging, skoloring, rekruttering og auke medlemstalet.*

- Utvikle møta i fylkeslaget og lokallaga som arena for sosial og fagleg aktivitet.
- **Informere** tillitsvalde, medlemmer og andre ved lokallagsskriv og heimeside
- Kontakt med medlemmer og lokallag. Talentjakt og talentutvikling av tillitsvalgte.
- Prioritere medlemsverving av uorganiserte bønder. Invitere nye bønder til medlemsskap.

Landbruksbasert næringsutvikling – tradisjonelt og nye næringsgreiner

Mål: *Peike på mulegheiter på garden, forsterke det faglege miljøet i næringa.*

- Informere om virkemidlar for næringsutvikling.
- Auka arbeid med landbruksfaglege saker. Medlemshjelp.
- Regionalt samarbeid i samarbeidsrådet for Midt-Norge og med Vestlandfylka.
- Samarbeid med blå sektor og det øvrige næringslivet, og vidareføring av FARM-konferansen.

I tillegg vil styret i M&R Bondelag prioritere arbeid med følgjande saker i 2019:

- Hjort
- Driveplikt og jordvern
- Bevaring av kulturlandskap
- Klima
- Dyrevelferd
- Kvoteregelverk
- Arbeide for Gjermundnes landbruksskole
- Stykke samarbeidet med Matfestivalen i Ålesund

Til fylkeskontoret i Møre og Romsdal Bondelag er det knytta sekretariatsoppgåver for Bygdekvinnelaget, Bygdeungdomslaget og Studieforbund, og utfører fellesoppgåver for samvirkeorganisasjonane i Møre og Romsdal og har samarbeid med Nei til EU og Gjensidige.

Vedtak:

Årsmøtet godkjenner arbeids- og tiltaksplan for Møre og Romsdal Bondelag 2019-2020.

VEDLEGG:**Del 2: ÅRSHJULET - Arbeids- og tiltaksplan 2019/2020 (Dato ajourført: 13. februar 2019)**

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
8.-9. mars	Fylkesårsmøte M&R Bondelag		Utsettingar og gjestar
16. mars	Temadag Eigarskifte	Ørsta	
mars / april	Vårkampanje Norges Bondelag		Alle lokallag
mars / april	Fylkesstyremøte		Fylkesstyret
29. april	Påmelding Open Gard		Lokallaga
Mai	Jordbruksforhandlingar Aksjonsberedskap		Lokallagsstyret. Fylkesstyre
29. mai	Styremøte og møte med årsmøteutsend		Styret + årsmøteuts.
5.-6. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	Årsmøteutsettingar
22.-24. august	Den Norske Matfestivalen + evt arr	Ålesund	
25. august	Open Gard	Rundt i fylket	Lokallaga
September	Dyregod-dagane stand + evt møte	Gjemnes	
September	Sekretariatskonferanse Norges Bondelag		Heile fylkeskontoret
September	Fylkesstyremøte		Styret
Oktober	Fylkesstyremøte		Styret
28.-30. oktober	Skattekurs	Geiranger	Samarb. rekneskapskontor
Innan 31. okt	Årsmøter i lokallaga		Medlemmene/lokallaga
November	Leiarmøte M&R Bondelag		Lokallagsstyra og fylkeslag
20. november	Søknad Aktivt Lokallagsmidlar		Lokallaga
Desember	Fylkesstyremøte		Styret
2020			
Januar	Fylkesstyremøte		Styret
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker til årsmøtet		
Feb	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
Mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
Mars	Næringskonferanse		Landbruksinteresserte
Mars	Årsmøte M&R Bondelag		Lokallaga, fylkeslaget

SAK 6/2019: Budsjett 2019

Vedlegg: Forslag til avdelingsbudsjett 2019 og årsbudsjett 2019.

Vedtak: Styret sin innstilling til vedtak i årsmøtet:

Vedtak: Budsjett for Møre og Romsdal Bondelag 2019 godkjent.

Saksutredning:

Følgende oppsett sendes ut til fylkesårsmøtet:

Budsjettt 2019 Avdeling	Regnskap 2018	Budsjettt 2019		Netto
		Inntekter	Kostnader	
8101 Generelt	808 085	804 000	0	804 000
8103 Fylkesleder	0	319 000	319 000	0
8105 Opplæring tillitsvalgte	89 060	112 000	82 000	30 000
8110 Styret	-461 957	0	425 000	-425 000
8112 Leder møtet	-114 664	0	131 000	-131 000
8113 Årsmøtet	-148 645		150 000	-150 000
8119 Valgnemnda	-24 884	0	40 000	-40 000
8122 Landbrukskonferansen	-102	80 000	110 000	-30 000
8123 Matfestivalen	-12 000	0	0	0
8125 Utadretta informasjon	-11 413	0	40 000	-40 000
8128 Bedre og økt beiting	0	0	0	0
8129 HMS-seminar	0	0	0	0
8130 Refusjoner	32 000	30 000	0	30 000
8131 Støtte og gaver	-980	0	0	0
8132 Unge bønder	-110 598	160 000	100 000	60 000
8135 Møter og kurs.	-29 792	0	33 000	-33 000
8136 Kurs- og arrangementutg	76 236	0	40 000	-40 000
8140 Aktive lokallagsmidler	0	275 563	275 563	0
	90 346	1 780 563	1 745 563	35 000

Petter Melchior presenterer budsjett 2019 i fylkesårsmøtet

I forhold til styrets behandling, er følgende budsjettposter foreslått justert/ændret administrativt:

- **Avdeling 8122 Landbrukskonferansen** legger vi inn kr 80 000 i inntekter – som er innvilget av Landbruksselskapet, og kr 110 000 i utgifter. Kr 30 000 i minus på grunn av ekstrakostnader i forbindelse med innleie av Herborg Kråkevik.
- **Avdeling 8130 Refusjoner** legger vi inn kr 30 000 i inntekter. Fordi Atle er sekretær for Studieforbundet Næring og Samfunn får vi årlig innbetaling på kr 30 000.
- **Avdeling 8132 Unge bønder** legger vi inn kr 60 000 i inntekter i forbindelse Samling for unge bønder i 2018. Disse blir inntektsført i 2019. I tillegg har vi lagt kr 100 000 i inntekter og kr 100 000 i kostnader for Samling for unge bønder i 2019.

SAK 7/2019: Innkomen sak frå Ørskog Bondelag

Vedlegg: Skriv frå styret i Ørskog Bondelag

Vedtak:

Styret i Møre og Romsdal Bondelag har drøfta forslaget frå Ørskog Bondelag og deler bekymringa for at plast kan kome inn i næringskjeda gjennom bruk av plastposar for matavfall som går inn i biogassproduksjon og der bioresten blir brukt til gjødsel. Styret ser likevel ikkje korleis ein kan klare å handheve eit forbod mot bruk av plastposar til slikt formål all den tid den enkelte forbrukar styrer sitt eige hushald. Styret vil difor i staden for eit forbod tilrå at det blir sendt ei oppmoding eller eit krav frå årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag. Dette sendast til alle renovasjonsselskapa i fylket og med kopi til Norges Bondelag.

Styret sin innstilling til vedtak i fylkesårsmøtet:

Vedtak: Årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag ser med bekymring på moglegheita for at matavfall levert i plastposar blir brukt i biogassanlegg der bioresten etterpå brukast som gjødsel i gras og matproduksjon. Det medfører at mikroplast finn vegen inn i næringskjeda i matproduksjonen og kan føre til miljøureining og helseskadar på folk og dyr.

Årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag krev difor at alle renovasjonsselskap og biogassprodusentar som tek i mot matavfall til biogassproduksjon må levere ut posar av papir eller biologisk nedbrytbar plast til alle sine abonnentar slik at det blir enkelt for den enkelte å bidra til redusert plastforbruk og å unngå mikroplast i næringskjeda for mat.

Saksutredning:

Lokallag som vil ha ei sak fremma for årsmøtet, må sende saka inn til styret i fylkesbondelaget seinast 1 månad før årsmøtet.

Ørskog Bondelag har innan fristen sendt over skriv med forslag til årsmøtesak:

Ørskog Bondelag hadde styremøte 31.01.2019. Vi vart enige om å sende dette over som årsmøtesak.

Ørskog Bondelag har drive innsamling av landbruksplast til gjenvinning i ei årrekkje.

Årim, som mellom anna samlar inn avfall frå hushaldningane, ber oss om å samle matavfallet i plastposar før levering. Dette blir så levert til biogassproduksjon, der restproduktet går til landbruksgjødsel.

Forskinga no syner den negative konsekvensen av mikroplast i naturen, i matfatet til både dyr og menneske.

Ørskog Bondelag meiner difor at bruk av plastemballasje til matavfall burde vore forbode.

Representant frå Ørskog Bondelag presenterer saka i fylkesårsmøtet.

SAK 8/2019: Årsmøtet M&R Bondelag 8.-9. mars 2019
Program, sakliste, uttaler, redaksjonsnemnd**Vedlegg:** Program for næringskonferansen**Vedtak:**

- **Saklista og program** for fylkesårsmøtet godkjent. Årsmøtet settes fredag 8. mars kl. 17.00 med konstituering og behandling av saker etter saklista.
- Administrasjonen kan **forberede utkast til uttale** fra årsmøtet på:
 - 1) Tema fra næringskonferansen
 - 2) Leder i red.-nemnda samordner forslag til tema med administrasjonenFylkeskontoret legger fram utkast/ordlyd som nemnda vurderer om de vil bruke.
- **Styret foreslår redaksjonsnemnd på 3 medlemmer totalt:**
Leder i redaksjonsnemnda fra styret: Odd Bjarne Bjørdal
2 medlemmer: Fylkeskontoret utpeker når deltakerlista er klar.
Sekretær: Rose Bergslid

Saksutgreiing:

- Fylkesårsmøtet på Scandic Alexandra Hotell i Molde fredag 2. mars og lørdag 3. mars. Næringskonferanse på dagtid, fylkesårsmøtet fra fredag kl. 17.00 til lørdag kl. 14.00.
- Innkalling og invitasjon til årsmøtet inkl. næringskonferansen utsendt 8. februar
- Næringskonferansen i Bankettsalen fra kl 10.00 blir avsluttet ca kl. 16.15.
- Bør ha konstituering fredag ettermiddag. For nye lokallagsutsendinger er det nyttig at årsmøtet kommer i gang fredag, slik ut deltakerne blir bedre kjent med hverandre.
- Middag kl 20.00 med avtakking fra fylkesstyret og utdeling Aktivt Lokallag.
- Toastmaster: Marte Halvorsen
- Sakspapir/årsmelding sendes ut senest onsdag 27.februar (ikke postutlevering lør)

Kommentert i styret:

Hotellet må få beskjed om at mikrofon skal være tilgjengelig under middagen, det skal serveres norsk mat (storfe- eller sauekjøtt fra Nortura) og det skal kunne serveres alkoholfri drikke.

KJØREPLAN**Fredag 8. mars:****10.00 – 16.15: Næringskonferanse i Bankettsalen - (eige program)****16.30 - 17.00:** Kaffe og noe å bite i serveres til årsmøtedeltakarane i Bondelaget**17.00: Årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag blir sett**

Opprop. Godkjenning av innkalling og sakliste.	Sak 1
Val av to personar til å skrive under protokoll.	Sak 2
Oppnemning av redaksjonsnemnd	Sak 3
Årsmelding 2018 (vedlegg)	Sak 4
Rekneskap 2018 (Side .. i årsmeldinga)	Sak 5
Arbeidsplan 2019/2020 (vedlegg)	Sak 6
Budsjett 2019 (vedlegg)	Sak 7

18.30: Pause**20.00: Middag** – Årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag med inviterte gjestar.

Laurdag 9. mars:**09.00 Fylkesleiars tale – Oddvar Mikkelsen****09.20 Årsmøtetale** – aktuelle faglege- og organisasjonsmessige utfordringar og mulegheiter for Bondelaget v/ **nestleiar i Norges Bondelag, Frøydis Haugen**
Lokallagsaktivitet – kva er viktig for vårt lokallag?**Generaldebatt** – Spørsmål og debatt på innleiingane inkl organisasjonsutvalet si innstilling.**10.30 Pause** – Kaffe**Framhald generaldebatt****Organisasjonsutvalet si innstilling****Sak 8****Innkomen sak****Sak 9****Uttaler frå årsmøtet****Sak 10****12.15 Pause****12.30 Val**

(vedlegg)

Sak 11**Godtgjersle til styret og tillitsvalgte i fylkeslaget**

(vedlegg)

Sak 12**13.30 Avslutning av årsmøtet** **Lunsj og heimreise****SAK 9/2019: Vinnar av Aktivt Lokallag 2018****Vedlegg:** Fordelingsgrunnlag med aktiviteter ”Aktivt lokallagsmidler”.

Medlemstal pr. 31.12.18.

Årsmelding til kandidat og presseklipp frå Bondebladet.

Vedtak: Styret vil på årsmøtet utnemne **XXX Bondelag til Aktivt Lokallag 2018**.

Laget får vandrepremien, trekofferten. Årets Aktiv Lokallag i kvart fylke får kr 5 000 frå Norges Bondelag. Laget går vidare til konkurransen i Norges Bondelag om Årets Lokallag.

Namn på vinnar er FORTRULEG til fylkesårsmøtet**Saksutgreiing:**

Aktivt Lokallag 2017 vart Ørskog Bondelag.

Tidlegare år: Averøy Bondelag (2016), Molde Bondelag (2015), Rauma Bondelag (2014),

Vestnes Bondelag (2013), Surnadal Bondelag (2012), Rauma Bondelag (2011 og 2010),

Sykkylven Bondelag (2009), Averøy BL (2008), Gjemnes BL (2007), Todalen BL (2006),

Aure BL (2005), Sykkylven BL (2004), Vestnes BL (2003), Rindal BL (2002), Straumsnes BL

(2001), Skjåstaddalen BL (2000), Indre Averøy BL (1999 og 1998).

Mange lag har brei aktivitet og vervingsarbeid som er mellom føresetnadene for nominering.

Aktuelle lag bør ha drive medlemsverving, tilbud til medlemene og utadretta aktivitetar.

Jfr fordelingsgrunnlag med aktiviteter ”Aktivt lokallagsmidler”, så har styret fleire lag som kan vurderast som aktuelle kandidatar.

Laget får vandrepremien, trekofferten. Årets Aktiv Lokallag i kvart fylke får kr 5 000 frå

Norges Bondelag. Laget går vidare til konkurransen i Norges Bondelag om Årets Lokallag.

Namn på vinnar er FORTRULEG til fylkesårsmøtet**VEDLEGG:****FORTRULEG saksutgreiing og vedtak til fylkesårsmøtet med namn på vinnar**

SAK 10/2019: Innspill til valgnemnda i Norges Bondelag 2019
--

Vedtak: Styret sender brev til valgnemnda der fylkeslaget kommer med vurdering av aktuelle kandidater slik det kom fram i drøftinga i styret. Forslag på kandidater er fortrolig og følger som vedlegg til protokollen.

Saksutredning:

Valgnemnda skriver i brev til fylkeslagene:

Innspill til valgnemnda i Norges Bondelag 2019

Valgnemnda har startet sitt arbeid fram mot årsmøte 2019. Vi ønsker at hvert fylke evaluerer sittende styre i Norges Bondelag og gir en tilbakemelding til valgnemnda både på hva som fungerer bra og hva som kan bli bedre. Vi ber at dere tenker over hvilke egenskaper og kompetanse som dere mener er viktige hos de tillitsvalgte i styret i Norges Bondelag, og tenk gjerne langsiktig!

Vi ønsker innspill på kandidater som kan være aktuelle til styreverv i 2019 og kommende perioder. Vi ønsker oss minst 2 navn (en kvinne og en mann) fra deres egen region og minst 2 navn (en kvinne og en mann) fra andre landsdeler. Vi ber dere gjøre oss oppmerksomme på om kandidaten er forespurt på forhånd ell er ikke.

Fristen for tilbakemeldinger fra fylkene er 15. februar 2019, men de må gjerne komme før.

Valgnemnda vil gå ut med en samlet oversikt den 28. januar 2019 over hvem som stiller seg til disposisjon for videre arbeid og ikke. Svaret sendes til leder av valgnemnda Sonja Herikstad Skårland.

Valg som skal forberedes til årsmøte 2019**SVAR****Styret i Norges Bondelag**

• Leder for 1 år: Lars Petter Bartnes, Nord-Trøndelag	Ja
• nestleder for 1 år: Bjørn Gimming, Østfold	Ja
• nestleder for 1 år: Frøydis Haugen, Hordaland	Ja

4 styremedlemmer for 2 år

• Einar Frogner, Hedmark	Nei
• Arnstein Røyneberg, Rogaland	Nei
• Nils Asle Dolmseth, Sør-Trøndelag (Tine)	Ja
• Merethe Sund, Nordland (Nortura) (suppleringsvalg for ett år i 2018)	Ja

Følgende ble valgt i 2018 og er ikke på valg i 2019

- Birte Usland, Vest-Agder
- John-Erik Johansen, Nordland
- Arne Elias Østerås, Hedmark, (Felleskjøpet)

Varamedlemmer i nummerorden for 1 år

• 1. Bodhild Fjelltveit, Hordaland	Ja
• 2. Erling Aas Eng, Hedmark	Ja
• 3. Audun Skjervøy, Møre og Romsdal	Ja

Ordfører og varaordfører for 1 år:

a) **Ordfører:** Arne Magnus Aasen, Møre og Romsdal Ja

b) **Varaordfører:** Martha Irene Mjølnerød, Østfold Ja

c) **2 varamedlemmer i nummerorden:**

1. Grete Liv Olaussen, Finnmark	Nei
2. Knut Erik Ulltveit, Aust-Agder	Ja

VEDLEGG:

FORTRULEG vedtak med navn på kandidater til valgnemnda i Norges Bondelag.

SAK 11/2019: Søknad om økonomisk bidrag – Landbruk 21

Vedlegg: Søknad frå Landbruk 21 om økonomisk bidrag
Referat frå styringsgruppemøte 20. desember i Landbruk 21

Vedtak:

Møre og Romsdal Bondelag bidrar med kr 10.000 til Landbruk 21 som omsøkt.

Saksutredning:

Møre og Romsdal Bondelag har mottatt søknad datert 3. februar:

Bondelagene i Trøndelag har i prosjektperioden for innovasjonsprosjektet L21 og Grønn Forskning i Midt-Norge stilt kr 50.000,- årlig til disposisjon for dekning av arbeids og møtekostnader for styringsgruppeleder. Som dere er orientert om er bevilga midler for L21 brukt opp ved årsskiftet 18/19 (se vedlagt protokoll). GF har midler til å fullføre prosjektperioden til 01.08.19. Det er vedtatt å videreføre L21 i tre mnd for å finne en vei for videreføring av innovasjonsarbeidet framover for næringa. Fylkesmannen i Trøndelag stiller inntil to årsverk til disposisjon for arbeid i prosjektet inntil videre. Styringsgruppa videreføres i 3 mnd for å finne ei ny organisering av innovasjonsarbeidet i Midt-Norge. Det er ikke midler til dekning av møtegodtgjøring for styringsgruppeleder i de tre mnd.

Styringsgruppa i Landbruk21 og Grønn Forsking vedtok på styringsgruppemøte den 20.12.18 å søke Bondelagene i Trøndelag og i Møre og Romsdal om et økonomisk bidrag for å dekke arbeids og møtegodtgjøring til styringsgruppeleder i en 3 månedersperiode i 2019.

Det søkes med dette om et bidrag på kr 10.000,- fra hvert av Bondelagene, til sammen kr 30.000,-

Lars Morten Rosmo - Styringsgruppeleder L21 og GF

SAK 12/2019: Organisasjonsutvalgets endelige rapport - behandling i fylkeslagene

Vedlegg: Organisasjonsutvalgets rapport på 28 sider (kun sendt på e-post)

Vedtak: Styret sin innstilling til vedtak i årsmøtet:

Vedtak: Fylkesårsmøtet tar forslagene fra organisasjonsutvalget til orientering. Møre og Romsdal Bondelag beholder dagens modell med 1 pr lokallag og 1 pr 100 medlemmer som representasjon fra lokallagene på fylkesårsmøtet, og beholder en nestleder og uendret antall medlemmer i fylkesstyret.

Saksutredning:**Forslagene fra utvalget er:**

1. Bondelaget bør etablere en felles modell for alle fylkeslag etter ny fylkesinndeling. Det skal være ett fylkesbondelag innenfor fylkene, med ett fylkesstyre.

Norges Bondelags årsmøte 2019 gjør vedtak om at dagens fylkeslag i de nye fylkene slås sammen. Det skal være en fleksibel innfasing. Det er et mål at sammenslåinger skal være gjennomført seinest 1. april 2021.

2. Administrasjonen utarbeider et forslag til en satsing på organisasjonsutvikling for vitalisering og fornying av medlems- og lokallagsarbeid. Styret etablerer prosjektet.
3. Lokallagenes representasjon på fylkesårsmøtene skal være én utsending pr lokallag, samt tilleggsrepresentasjon på utsendinger innenfor intervallet 1 pr 50 medlemmer til 1 pr 200 medlemmer. Fylkeslagenes årsmøter bestemmer tilleggsrepresentasjonen.
4. Fylkesstyrene bør ha 5 – 9 årsmøtevalgte faste medlemmer. Det velges 3 varamedlemmer i nummerorden.

Det er valgfritt for fylkene å velge en eller to nestledere.

Fylkesårsmøtet avgjør størrelsen på fylkesstyret og spørsmålet om en eller to nestledere. Framtidige endringer må vedtas i to årsmøter etter hverandre.

NBU og NBK velger hver for seg ett medlem med personlig varamedlem til de nye fylkesstyrene.

5. I representantskapet møter fylkeslaga med to representanter pr. fylke. Viken (tre sammenslåtte fylker) får tre representanter. Dette skal være leder og 1. nestleder og en ekstra for Viken. Fylkeslagene får da til sammen 21 representanter.

2020 vil være et overgangsår inntil alle fylker er slått sammen. Sammenslåtte fylkeslag kan møte med to representanter i overgangsåret, og Viken tre.

6. Representasjon i årsmøtet i Norges Bondelag ut fra medlemstall videreføres med 1/600 Minimumsrepresentasjonen i sammenslåtte fylker endres til 5. Ut over dette møter medlemmer i representantskapet i årsmøtet.
7. Det utarbeides en felles mal for instruks for fylkenes valgnemnder. Denne må tilpasses i hvert enkelt fylke. Regional representasjon innen fylket må vektlegges i instruks, i tillegg til andre kriterier. Fylkesårsmøtene vedtar denne instruks.

Denne malen bør ferdigstilles slik at de fylkene som ønsker hurtig sammenslåing kan vedta instruks kan vedta på fylkesårsmøtene våren 2019.

Fylkeskontorets kommentarer:

Fylkesleder Oddvar Mikkelsen har vært medlem i organisasjonsutvalget. Bakgrunnen for at utvalget ble opprettet i desember 2017 var at regionreformen med endret fylkesinndeling og sammenslåing av kommuner kan få konsekvenser for Norges Bondelags organisasjonsstruktur.

Møre og Romsdal blir ikke slått sammen med andre fylker. Men det blir noen endringer i kommunetilhørighet. Rindal kommune er flyttet over til Trøndelag fra 1. januar 2019. Halså kommune overføres til Trøndelag fra 1. januar 2020. Hornindal kommune i Sogn og Fjordane går inn i nye Volda kommune fra 1. januar 2020, og blir da en del av Møre og Romsdal.

Medlemstallet i Møre og Romsdal Bondelag vil 1. januar 2020 gå noe ned. Pr 31. desember 2018 hadde Rindal Bondelag 200 medlemmer, Halså Bondelag 65 medlemmer og Hornindal Bondelag 84 medlemmer.

Styret i Møre og Romsdal Bondelag ga på styremøte 12.-13. desember uttale til organisasjonsprosessen i Norges Bondelag. Det har ikke vært stort engasjement omkring saka i Møre og Romsdal.

Møre og Romsdal Bondelag må ta stilling til punkt 3 og 4 i forslaget fra utvalget. Ettersom Møre og Romsdal ikke blir slått sammen med andre fylker, er det naturlig at Møre og Romsdal Bondelag beholder en nestleder og samme antall medlemmer i fylkesstyret.

Likeså er det naturlig at vi beholder uendret representasjon fra lokallagene på fylkesårsmøtet, d.v.s. dagens modell med 1 pr lokallag og 1 pr 100 medlemmer.

Med dagens modell vil det på årsmøtet 2019 kunne møte en representant fra 39 lokallag + 11 utsendinger ekstra med 1 pr 100 medlemmer. Totalt 50 utsendinger fra lokallagene.

Dersom tallet skal senkes til 1 pr 50 medlemmer vil fylkesårsmøtet bestå av: 39 lokallag + 43 utsendinger ekstra. Totalt fra lokallagene 82 utsendinger.

Fylkesbondelagene mottok 30. januar følgende skriv fra Norges Bondelag:**Organisasjonsutvalgets endelige rapport - behandling i fylkeslagene****Regionreform og Bondelagets fylkeslag**

Resultatet av Stortingets behandling av regionreformen er at Norge består av 11 fylker fra 1. januar 2020. I Norges Bondelag har et eget utvalg nedsatt av styret utredet hvordan Norges Bondelag skal forholde seg til reformen. Det vises til høringsbrev av 23. oktober.

Alle fylkeslag har uttalt seg i saken, og sendt grundige høringsuttalelser. Organisasjonsutvalget har gått gjennom disse og behandlet saken i tre møter i januar 2019. Utvalgets endelige forslag er presentert i vedlagte rapport.

Utvalget opprettholder i hovedsak sine forslag. Videre er det konkludert der utvalget opprinnelig lanserte flere alternativer for tillitsvalgte organ. Utvalget har lagt vekt på fylkeslagas innspill når det gjelder tidsplanen for gjennomføring av fylkessammenslåinger. Et viktig hensyn er nok tid til gode prosesser i fylkeslagene. Utvalget foreslår derfor en fleksibel innfasing med siste frist for gjennomføring 1. april 2021.

Prosessen videre har disse elementene:

- Rapporten med forslag behandles i fylkesårsmøtene.
- Representantskapet i Norges Bondelag drøfter saken i mars.

- Styret i Norges Bondelag innstiller i møte den 25. april overfor årsmøtet i Norges Bondelag. Forslagene fra styret vil være beslutningsgrunnlag for årsmøtet.
- Årsmøtet gjør vedtak om forslagene og lovendringer den 6. juni 2019

Organisasjonsutvalgets rapport del II - konklusjoner

Rapport er grunnlag for videre behandling i organisasjonen.

Konklusjonene og forslagene er samlet i et sammendragkapittel. Rapport del II tar utgangspunkt i den første rapporten og innspillene fra fylkene. For hvert punkt er det vurderinger og begrunnelser for standpunktene. Det er i tillegg et kapittel som går nærmere inn på det formelle grunnlaget for beslutninger om organisasjonsendringer.

I vedlegg til rapporten er det

- en «veiledning» for fylkeslagene om nødvendige forberedelser og vedtak om må gjøres i tillitsvalgte organ
- utkast til normalinstruks for fylkenes valgkomiteer
- sammendrag av utvalgets opprinnelige forlag og en skjematisk oversikt over fylkenes høringssvar

Fylkeslagene bes om å ta saken opp på sine årsmøter våren 2019 og komme med synspunkt og vurderinger på forslagene i rapporten. Svarfrist er 5. april.

SAK 13/2019: Nye innspill til utkast til uttale Jordbruksforhandlingene 2019

Vedlegg: Første utkast til uttale, vedtatt av fylkesstyret 12.-13. desember

Vedtak:

Det som kom fram i styrets drøfting blir tatt inn i forslag til uttale som legges fram for styremøtet 5. mars.

Saksutredning:

Fra protokoll telefonstyremøte 28. januar:

6.9. Nye momenter innspill til uttale jordbruksforhandlingene 2019

Fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag drøftet på styremøte 12. og 13. desember et første utkast til uttale for 2019, som ble sendt lokallagene med oppfordring om å komme med tilbakemelding på. Styret vedtar sin endelige uttale på utvidet styremøte med landbruksorganisasjonene 5. mars.

I den senere tid har det kommet fram flere saker og momenter som bør vurderes med som innspill i uttale til jordbruksforhandlingene 2019. Det er bl.a.

- Hjorteforvaltning, beiteskadeerstatning
- Struktur ammeku/produksjonsfordeling sau og ammeku
- Mulighet for tilskudd til investeringer i nofenceklaver

På telefonstyremøtet ble også tatt opp markedsreguleringsgrep, og investeringer nybygg og utvidelse der det fortsatt er overproduksjon.

Styret ønsket at arbeidsutvalget lager et utkast med nye momenter i uttale til jordbruksforhandlingene. Revidert versjon drøftes på styremøtet 13. februar.

Styret drøftet de tilsendte nye punktene til innspill til jordbruksforhandlingene om hjort, struktur ammeku, investeringstilskot til Nofence og markedsregulering. Disse innbakes i utkastet til uttale som legges fram for styremøtet 5. mars.